

บทคัดย่อ

รายงาน เรื่อง “ไ้ ไต และเกาลาน : กลุ่มชาติพันธุ์ไทในเวียดนามเหนือ” มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวไ้ ไต และเกาลาน ในเขตจังหวัดเลากาย และเถียนไบ คณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลใน ๒ ช่วงเวลา คือ ระหว่างวันที่ ๑๙ ตุลาคม - ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ และระหว่างวันที่ ๓-๑๗ เมษายน ๒๕๔๕

ไ้ และไต เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาในตระกูลภาษาไทย แต่นักวิชาการเวียดนามจำแนกให้อยู่ในกลุ่มภาษาไต (Tay) ส่วนเกาลานถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มภาษาไต-ถาย (Tay-Thai) (ยังแบ่งไม่ชัดเจนว่าอยู่ในกลุ่มภาษาไตหรือถาย) ชาวไ้อาศัยอยู่มากที่สุดที่ตำบลก๊กชาน อำเภอบัตชาน จังหวัดเลากาย ชาวไตที่เป็นกลุ่มกรณีศึกษา อาศัยอยู่ที่อำเภอวันปาน จังหวัดเลากาย ซึ่งถือเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ ส่วนชาวเกาลานอาศัยอยู่กันมากที่สุดที่อำเภอเถียนบิงห์ จังหวัดเถียนไบ ลักษณะบ้านเรือนของชาวไ้เป็นเรือนปลูกติดพื้นดิน ส่วนชาวไตและเกาลานอยู่เรือนยกพื้นสูงชั้นเดียว แต่ถึงปัจจุบัน ทั้งชาวไตและเกาลานเริ่มปลูกเรือนติดพื้นดินเหมือนกับเรือนของชาวเวียดนามกันบ้างแล้ว สำหรับการประกอบอาชีพ ทั้งชาวไ้ ไต และเกาลานมีอาชีพหลักคือการทำนา และปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ฯลฯ แบบแผนการแต่งงานของกลุ่มชาติพันธุ์ไททั้ง ๓ กลุ่มนี้เหมือนกัน คือ ผู้หญิงต้องย้ายไปอยู่เรือนของผู้ชาย และนับถือผีบรรพบุรุษของผู้ชายหลังจากแต่งงานแล้ว การแต่งกายของ ผู้หญิงชาวไ้ นุ่งกางเกง ใส่เสื้อเข้ารูป คอป้าย ผู้หญิงไตนุ่งผ้าซิ่นสีดำ สวมเสื้อ ๒ ชั้น เสื้อตัวในเป็นเสื้อสั้น เสื้อตัวนอกเป็นสีดำ คอกกลม ป้ายข้าง ตัวเสื้อยาวลงมาถึงกลางน่อง โปกศีรษะด้วยผ้าไหมพรมลายสก๊อต ส่วนผู้หญิงชาวเกาลานนุ่งกางเกงขาวาวสีดำ สวมเสื้อแขนยาวตัดจากผ้าสีแดงและสีดำ มีผ้าผูกเอวมีหลายสี เช่น เขียว-แดง เป็นต้น กลุ่มชาติพันธุ์ไททั้ง ๓ กลุ่มนี้นับถือผีบรรพบุรุษ และผีประเภทอื่น ๆ มีพิธีเช่นไหว้ตามเทศกาลต่าง ๆ ในรอบปี ในชุมชนชาวไ้มี “ยาจิม” ทำหน้าที่เป็นร่างทรงเพื่อประกอบพิธีรักษาอาการเจ็บป่วย มี “หมอ” หรือ “ด้าว” เป็นผู้ทำหน้าที่ติดต่อกับโลกของวิญญาณและเป็นผู้ดำเนินการประกอบพิธี ส่งวิญญาณผู้ตายไปสวรรค์ในงานศพ ส่วนในกลุ่มชาวไตมี “มด” เป็นผู้ทำหน้าที่รักษาอาการเจ็บป่วย และ “หมอ” เป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ชาวไตมีหมอหลายประเภท เช่น หมอบ้าน หมอเมือง หมอฮ้อง และ “องหมอ” เป็นผู้ทำพิธีส่งวิญญาณผู้ตายในงานศพ สำหรับในชุมชนชาวเกาลานมี “องไซ” เป็นผู้ทำหน้าที่รักษาอาการเจ็บป่วยโดยการโยนไม้ เสี่ยงทาย และ “ไซฟู” เป็นผู้ทำหน้าที่ส่งวิญญาณผู้ตายไปสวรรค์ในงานศพ

ในชุมชนแต่ละกลุ่ม กรณีชาวไ้ ไต และเกาลาน ปัจจุบันนี้มีจำนวน “ผู้นำในการประกอบพิธีกรรม” ต่างๆ ลดน้อยลง สำหรับประเพณีบางอย่างที่เคยสูญหายไปกำลังได้รับการฟื้นฟูขึ้นมาใหม่